

Inspirationsforløb til undervisere

I forbindelse med forberedelsen til skriveopgaven skal der tages og/eller indsamles billeder, evt. også til ophængning i klassen. Det er vigtigt at bede om lov til at fotografere kursisterne, såfremt de skal optræde på disse – og at det er vigtigt at lære kursisterne samme gode praksis.

Indledning

Dette inspirationsforløb indeholder konkrete idéer til, hvordan der kan arbejdes med den skriftlige modultestopgave på DU1 modul 4 i undervisningen, så kursisten kan træne de kompetencer, der testes i skriveopgaven. Derudover indeholder inspirationsforløbet en beskrivelse af de sproglige mål for såvel test som undervisning.

Det anbefales at arbejde med både den praktiske billedindsamling, såvel som den pragmatiske færdighed, at skrive relevante sætninger til billeder fra egen hverdag, og de lingvistiske færdigheder, at bruge relevante ord i enkle og forståelige sætninger med subjekt og verbal, gennem hele modul 4.

Målene for testen

Målene for testen er, at kursisten med relevante ord og forståelig retskrivning kan skrive enkle, forståelige sætninger til egne billeder af situationer i hverdagen. Det forventes ikke, at kursisten staver alle ord i overensstemmelse med dansk retskrivning, at kursisten anvender korrekt morfologi, herunder nutids -r, flertal m.m., eller at kursisten benytter korrekt tegnsætning, men det skal være muligt at forstå sætningerne isoleret og uden billedforlæg.

Målene for undervisningen

Målene for undervisningen er, at:

- kursisten kan skrive både højfrekvente, men også udvalgte relevante ord med så stor fonetisk præcision, at ordene er umiddelbart forståelige.
- kursisten i hele sætninger med subjekt og verbal kan skrive om udvalgte situationer fra sin hverdag.

Det er vigtigt, at der i undervisningen arbejdes med at understøtte ordforrådet, ved at kursisten får mulighed for mundtligt at fortælle om de udvalgte situationer fra sin hverdag.

Pædagogiske elementer

Undervisningsforløbet planlægges med afsæt i et funktionelt sprogsyn og med fokus på at inddrage kursistens kommunikative behov ud fra autentiske billeder af situationer fra egen hverdag. Forløbet leder frem mod den skriftlige test på DU1, modul 4.

I undervisningen arbejdes der hen imod, at kursisten skal forstå og tilegne sig ordforråd, som passer til de situationer, han/hun selv har valgt ved at tage billeder. På den måde er kursisten i høj grad selv med til at bestemme, hvilket ordforråd der er relevant.

Det anbefales, at der, udover at arbejde med kursistens ordforråd, også gennem hele modulet arbejdes med fonologisk opmærksomhed, evnen til at skelne sproglyde, for at kursisten kan skrive med så stor fonetisk præcision som muligt, igen med afsæt i, hvad der er relevant. Endvidere anbefales det at have fokus på subjektets og verbalets placering i hhv. hovedsætninger med ligefrem ordstilling og spørgende hovedsætninger.

Kursisten må anvende selvproducerede ordlister til den skriftlige del af modultesten på modul 4, jf. *Vejledning til modultestning (2024)*.

Didaktik

I forbindelse med arbejdet med kursistens billeder af forskellige situationer fra egen hverdag anbefales det at inddele læringsprocessen i tre faser: *før*, *under* og *efter* samt at inddrage fysisk bevægelse:

- i *førfasen* er der fokus på nye ord/sprogligt input. Der fokuseres her på ordforråd; dels at lære nye ord og dels at automatisere velkendte udtryk.
- i *underfasen* er der fokus på, at kursisten får mulighed for at bruge de nye ord både intensivt og varieret. Der tages udgangspunkt i den enkelte kursists forudsætninger og relevans for den enkelte.
- i *efterfasen* er der fokus på, at kursisten arbejder mere aktivt og selvstændigt med materialet.

Faserne gentages efter behov, således at der løbende arbejdes med alle tre faser. Undervisningsaktiviteterne bør tage udgangspunkt i kursistens egen viden og erfaring. Der er behov for støtte og hjælp til indlæring af nye ord, fx ved hjælp af stilladsering fra underviseren. Klar struktur i undervisningen, mange gentagelser og varierede muligheder for at bruge det relevante sprog er vigtig for DU1-kursister.

Undervisningsdifferentiering

Det er forholdsvis let at differentiere arbejdet med skriveopgaven, hvis der er stor forskel på kursisternes faglige niveau, da det er kursistens eget ordforråd og faglige niveau, der tages udgangspunkt i. Hvis der er flere moduler på holdet, kan man eventuelt opdele holdet i grupper, hvor kursister på modul 4 sidder sammen og hjælper hinanden. Man kan med fordel allerede starte tidligt i forløbet både med billedindsamling samt skrivning af sætninger til egne billeder. Derudover kan kursisten vælge emner, der både anvendes til den skriftlige test og den mundtlige opgave 1 – *Emneopgaven* – *Mindmap*, fx Min sprogscole, Min praktik eller Min tur til ...

Forberedelse af arbejdet med selve opgavearkene

Forste gang, og evt. også løbende gennem den tid underviseren har holdet, kan underviseren sammen med kursisterne lave et eksempel på et opgaveark. Dette kan ske, ved at

underviseren i samråd med kursisterne tager billeder af forskellige situationer på sprogskolen, fx: fælles undervisning med underviseren ved whiteboard og pause med kaffe samt andre aktiviteter, som på tur i byen med klassen. Underviseren indsætter billederne i et opgaveark, som vises på tavlen i klassen. Herefter kan kursisterne snakke om, hvad billederne forestiller. Underviseren skal tydeligt forklare, at kursisterne skal formulere to sætninger, der ikke er indholdsmæssigt ens, til hvert billede, fx billedet af den fælles undervisning: *Jeg går i skole + Jeg lærer dansk*; billedet af pausesituationen: *Jeg har pause + Jeg drikker kaffe*; eller billedet af tursituationen: *Jeg er på tur + Vi går på museum*.

Underviseren gennemgår et billede ad gangen og lader kursisterne komme med bud på sætninger til billedet. Forslagene kan skrives op på whiteboardet, og underviseren kan bl.a. stilladsere ved at henlede opmærksomheden på subjekt og verbal samt evt. objekt. Dette kan gøres med de forskellige forslag til hvert enkelt billede. Når alle forslag er skrevet op og gennemgået, kan underviseren læse hver enkelt sætning højt og lade kursisterne læse i kor eller enkeltvis efterfølgende.

Når der er udarbejdet et eksempel på et opgaveark, kan dette bruges i undervisningen fremadrettet. Det anbefales løbende at lave nye eksempler, når der kommer nye kursister ind på holdet, så alle kan genkende situationerne på billederne. Herefter skal kursisten opfordres til at tage billeder af situationer fra sin hverdag. Underviseren kan for eksempel starte med at lade en kursist finde et egnet billede på sin mobil og dele det med underviseren, hvorefter underviseren indsætter det i opgavearket og tydeligt viser, at kursisten mangler otte billeder mere. Vær opmærksom på, at det i starten kan kræve mere end én opfordring, før kursisten tager billeder af situationer fra hverdagen.

Når kursisterne har taget billederne, og de skal deles, er det en god idé, at underviseren har forberedt noget, kursisterne kan arbejde med selvstændigt, mens underviseren får kursisterne til at dele deres billeder, da denne proces i nogle situationer skal foregå én til én og være håndholdt. Efterhånden som arbejdet med skriveopgaven skrider frem, vil kursisterne kunne arbejde med at skrive sætninger til deres egne billeder eller kunne hjælpe andre kursister med at dele deres billeder med underviseren.

Indsætning af billeder i opgavearket foregår som en del af undervisningstiden. Mens underviseren gør dette, kan kursisterne fx arbejde med de billeder og eksempelark, som holdet i samarbejde har lavet. Underviseren kan klippe de enkelte sætninger og/eller ord ud og bede kursisterne om at matche billeder og sætninger og/eller lægge ordene i rigtig rækkefølge. Underviseren kan også bede kursisterne om at finde verber og skrive dem på deres ordliste.

Med fordel kan kursisternes opgaveark med billeder hænges op i klassen og inddrages i undervisningen, når det passer. Opgavearkene kan også bruges i forberedelsen til den mundtlige test, hvor der tages udgangspunkt i den enkelte kursists selvvalgte situationer, og der kan laves mindmap ud fra dem, fx arbejde/praktik, sprogskole, fritidsaktivitet eller tur. På samme måde kan informationskløftopgaven til den mundtlige del af samme test også trænes ud fra billederne.

Supplerende forslag til undervisningsaktiviteter

Efterhånden som kursisterne får taget og delt billeder fra situationer i deres hverdag, kan der arbejdes med dem, og med de ord og sætninger der passer til billederne, i undervisningen. Der kan arbejdes med den fonologiske opmærksomhed ved fortsat at træne de kompetencer, som kursisterne tilegnede sig på modul 3 ved at tælle lyde i lydrette indholdsord og nedbryde dem i bogstavernes lyde og skrive dem på whiteboard i klassen.

Der kan bringes bevægelse ind i læringen, ved at kursisterne i fællesskab fx skal gengive bogstavernes lyde i et indholdsord, fx *spiser*, der er skrevet på whiteboardet. Kursisterne stiller sig på række. Underviseren peger på den første kursist, der siger 's-lyden'. Derefter peges der på den næste kursist, der siger 'p-lyden' etc. Efter hver stavelse siger underviseren hele stavelsen højt *spi + ser* og peger på ordet på whiteboardet. Efterfølgende blandes kursisterne og skal sige nye bogstavlyde, og det hele gentages. Kursisterne kan herefter skrive de relevante ord på deres ordliste til senere brug.

I *førfasen* skal der arbejdes med ordforrådstilegnelse og automatisering af velkendte udtryk. Dette kan gøres, ved at kursisterne mundtligt præsenterer deres billeder af forskellige situationer, og læreren stilladserer. Opgavearkene med billederne hænges op i klassen, og kursisterne kan gøres aktive ved fysisk at bevæge sig rundt i klassen og præsentere billederne.

I *underfasen* skal kursisterne have mulighed for at bruge de nye ord både intensivt og varieret. Dette kan fx ske, ved at kursisterne mundtligt præsenterer deres billeder – det vil være en fordel, hvis billederne kan vises på en skærm i klassen – denne gang gerne med udgangspunkt i mindmap-opgaven, hvor de øvrige kursister efterfølgende laver spørgsmål til billederne – evt. så der også skabes sammenhæng med informationskløft-opgaven. På den måde træner kursisterne automatisering af sprog, der er knyttet til deres egen hverdag, mens de får udvidet deres ordforråd ved at høre om de andre kursisters situationer og stille spørgsmål til dem. Der kan bringes bevægelse ind i læringen, ved at kursisterne skal stille et spørgsmål, hvor eller hvad, til billedet og kaste fx en bold til den kursist, der skal svare. Underviseren stilladserer, hvor det er nødvendigt.

Herefter kan kursisterne nedskrive deres sætninger fra den mundtlige præsentation til deres egne billeder, mens underviseren sørger for, at der holdes fokus på, at alle sætninger indeholder både subjekt og verbal ved løbende at spørge til hvem og hvad, samt at kursisterne bruger deres fonologiske opmærksomhed til at stave med så stor fonologisk præcision, at ordene er forståelige. Ordlisten kan med fordel anvendes og udbygges i arbejdet med at skrive sætninger til deres billeder.

I *efterfasen* skal kursisterne arbejde mere aktivt og selvstændigt med materialet. Dette kan ske ved at inddrage spørgsmål fra informationskløftopgaven, hvor, hvad, hvornår, hvordan og (med) hvem, og fokuspunkterne fra mindmappet, sted, aktivitet, tid, personer etc., i undervisningen og arbejde mere struktureret med spørgsmål og svar. Underviseren kan vise et af kursisternes billeder, fx af sprogskolen, og stille følgende spørgsmål: *Hvor går du i skole?, Hvornår går du i skole?, Hvad laver du i skolen?, Hvem går du i skole med?, og Hvordan kommer du i skole?* Kursisterne skriver svarene med hele sætninger. Underviseren kan også lave individuelle spørgsmål til kursisternes billeder, som de skal besvare skriftligt.

For at få bevægelse ind i *efterfasen* kan kursisterne stille sig i dobbeltcirkler med front mod hinanden. Indercirklen viser et billede fra en situation i hverdagen, hvorefter ydercirklen stiller spørgsmål til situationen. Når billedet er udtømt, rykker ydercirklen et skridt til højre til næste kursist.

Ordforrådstilegnelse og ordlister

Ordlisterne kan anvendes til at fastholde og arbejde videre med ordforråd. Derfor anbefales det at bruge dem så meget som muligt gennem modulet og ved forskellige lejligheder, således at kursisterne kan se formålet med disse. Henled derfor gerne opmærksomheden både på fonologien og på ordlisten, når et ord staves forkert.

Undervisningsplanlægning

Refleksioner

- Hvilke mål har denne lektion?
- Hvordan kan der arbejdes med tilegnelse af nye ord?
- Hvilken kursistsammensætning er der i klassen?
- Hvilke interesser er allerede til stede og velkendte for kursisterne, eksempelvis arbejde, fritidsinteresser eller praktik?
- Hvordan er der mulighed for at stilladsere med eksempler på forskellige situationer?

Løbende forberedelse til arbejdet med skriveopgaven

- Kopiér til at starte med et blankt opgaveark i A3, og hæng det op i klassen. Arket erstattes med eksempler på opgaveark, når der er arbejdet med dem i klassen.
- Når en kursist har sendt/delt ni billeder med underviseren, og de er sat ind i opgavearkene, skal opgavearkene printes/kopieres, i takt med at kursisten træner at skrive sætninger til dem. Der skal dog altid være tre forskellige, ikke-udfyldte opgaveark med ni indsatte billeder, som kan bruges til test.